

La diversificació de *Cheirolophus* (*Asteraceae*) a la Macaronèsia inferida per mètodes moleculars

Vitales, D.¹, García-Fernández, A.^{2,5}, Vallès, J.¹, Pellicer, J.³, Hidalgo, O.³, Santos-Guerra, A.⁴, Sanmartín, I.⁶ & T. Garnatje.²

¹ Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, Avinguda Joan XXIII s/n, 08028 Barcelona, Catalunya, Spain.

² Institut Botànic de Barcelona (IBB-CSIC-ICUB), Passeig del Migdia s/n, Parc de Montjuïc, 08038 Barcelona, Catalunya, Spain.

³ Jodrell Laboratory, Royal Botanic Gardens, Kew, Richmond, Surrey, TW9 3AB, United Kingdom.

⁴ Jardín de Aclimatación de la Orotava, Calle Retama num. 2, 38400 Puerto de la Cruz, Islas Canarias, Spain.

⁵ Área de Biodiversidad y Conservación, Universidad Rey Juan Carlos, c/ Tulipán s/n., 28933 Móstoles (Madrid), Spain.

⁶ Real Jardín Botánico de Madrid (CSIC), Plaza de Murillo 2, 28014 Madrid, Spain.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

CSIC
CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

institut
botànic
de Barcelona

Kew
ROYAL BOTANIC GARDENS

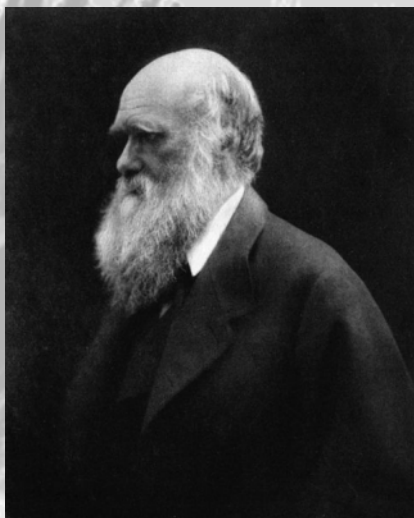

Gobierno de Canarias
Instituto Canario
de Investigaciones Agrarias

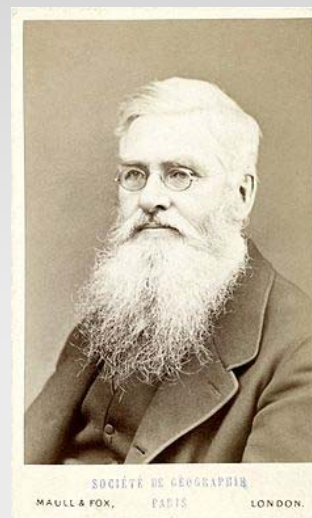

Universidad
Rey Juan Carlos

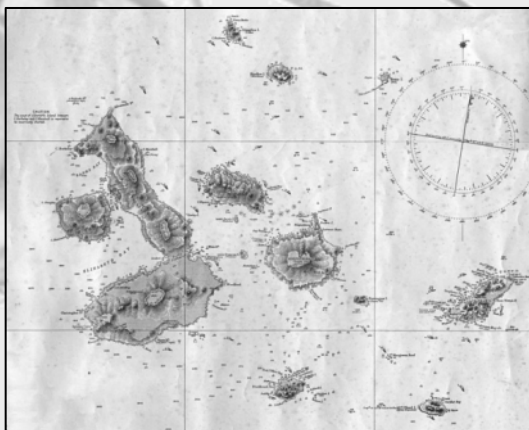
Les illes i la recerca en evolució

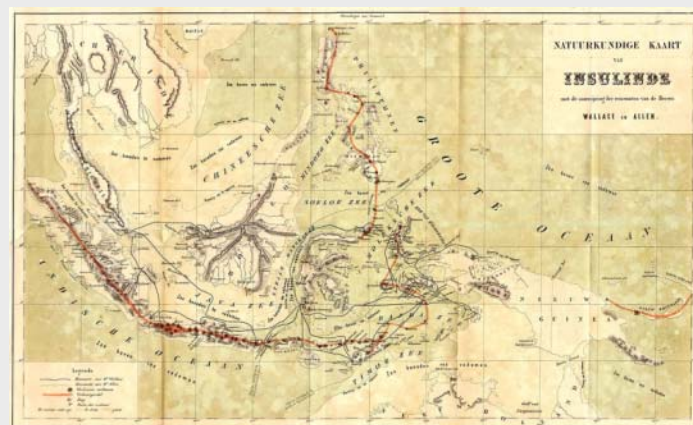
Charles R. Darwin
(1809 – 1882)

Alfred R. Wallace
(1823 – 1913)

Illes Galàpagos(1836)

Arxipèlag malai (1869)

Diversificació de plantes en illes oceàniques

Arxipèlag de Hawaii

Arxipèlag de Galàpagos

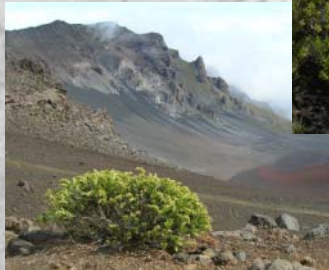
Arxipèlag macaronèsic

Argyroxiphium sandwicense

Dubautia arborea

Dubautia menziesii

Scalesia pedunculata

Scalesia pedunculata

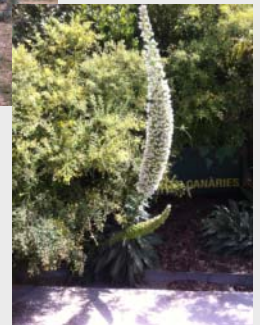
Scalesia incisa

Echium candicans

Echium wildpretii

Echium simplex

Els arxipèlags macaronèsics

- Cinc arxipèlags:

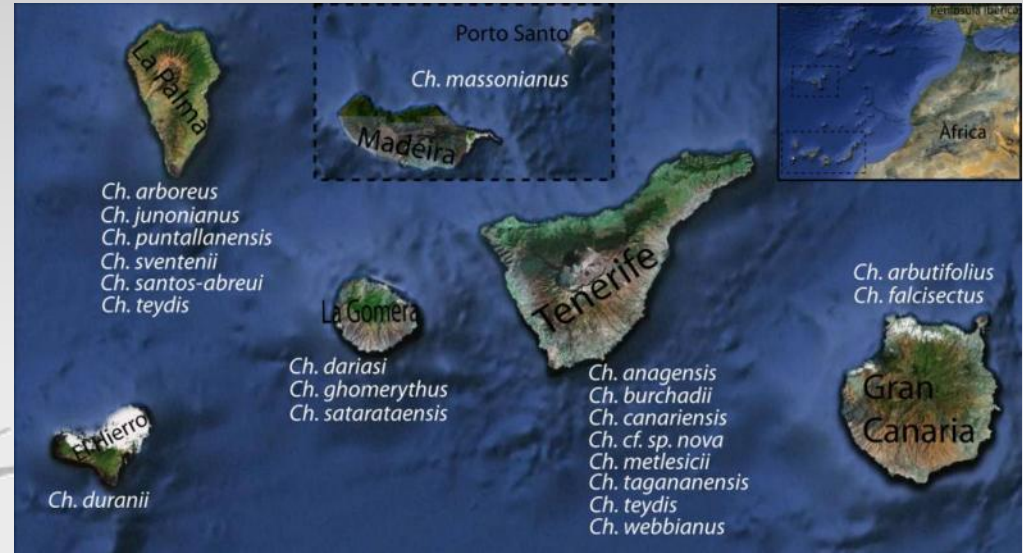
- Açores
- Madeira
- Salvatges
- Illes Canàries
- Cap Verd

- Trets generals insulars
- Hotspot de biodiversitat global
- Ampli rang d'edats geològiques
- Varietat de condicions ecològiques

Els *Cheirolophus* macaronèsics

Ch. falcisectus

The IUCN Red List of Threatened Species™ 2013.2

Home | About | Initiatives | News | Photos | Partners | Sponsors | Resources

Enter Red List search term(s) OTHER SEARCH OPTIONS Discover more

Home > *Cheirolophus falcisectus*

Cheirolophus falcisectus

VIEW MAP

RECENTLY ADDED	NEWLY ADDED	LEAST CONCERN	NEAR THREATENED	VULNERABLE	ENDANGERED	CRITICALLY ENDANGERED	EXTINCT IN THE WILD	EXTINCT
0	0	10	0	0	1	0	0	0

Summary | Classification Schemes | Images & External Links | Bibliography | Full Account

Taxonomy (tree)

Kingdom	Phylum	Class	Order	Family
PLANTAE	TRACHEOPHYTES	MAGNOLIOPSIDA	ASTERALES	COMPOSITAE

Scientific Name: *Cheirolophus falcisectus*
 Species Authority: Svent. ex Montenegro & Moraleda
 Common Name(s):
 Spanish - Cabezón de Guigüí, Cabezón Rosado

Taxonomy Assessment Information
 Geographic Range
 Distribution
 Habitat and Ecology
 Threats
 Conservation Actions
 View Printer Friendly

17 *Cheirolophus* macaronèsics amenaçats

9 inclosos a la llista vermella de la UICN

Els *Cheirolophus* macaronèsics

Increment de la
llenyositat

Inflorescències grans i
nombroses

Diversitat morfològica
i ecològica

Ch. arbutifolius

Ch. burchardii

Ch. satarataensis

Ch. junonianus

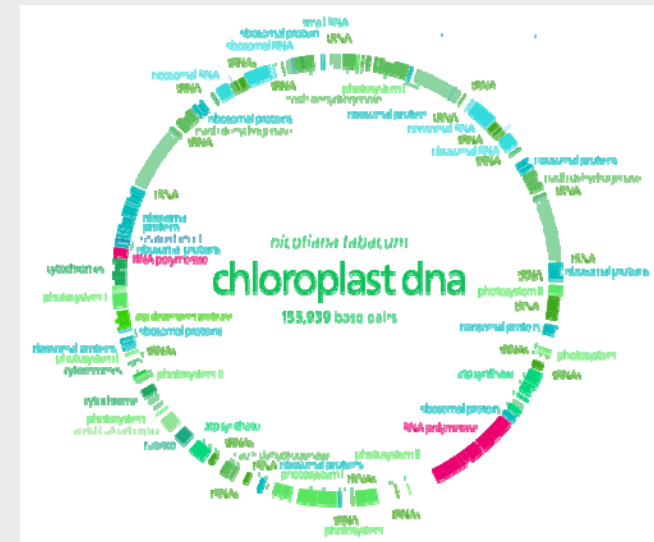
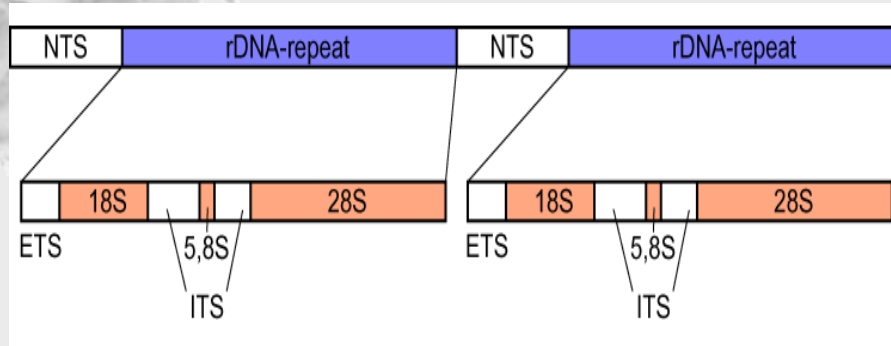
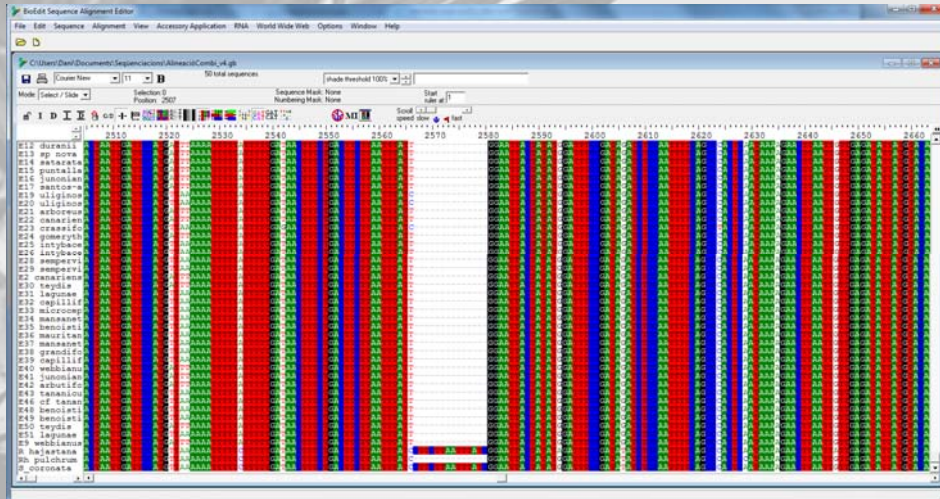
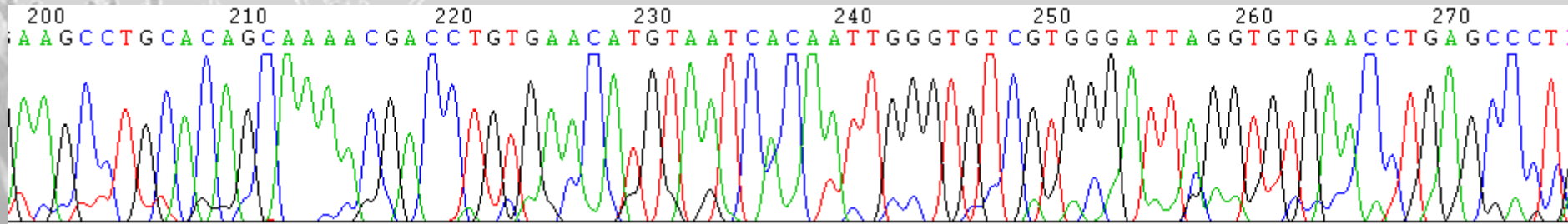

Ch. teydis

Ch. puntallanensis

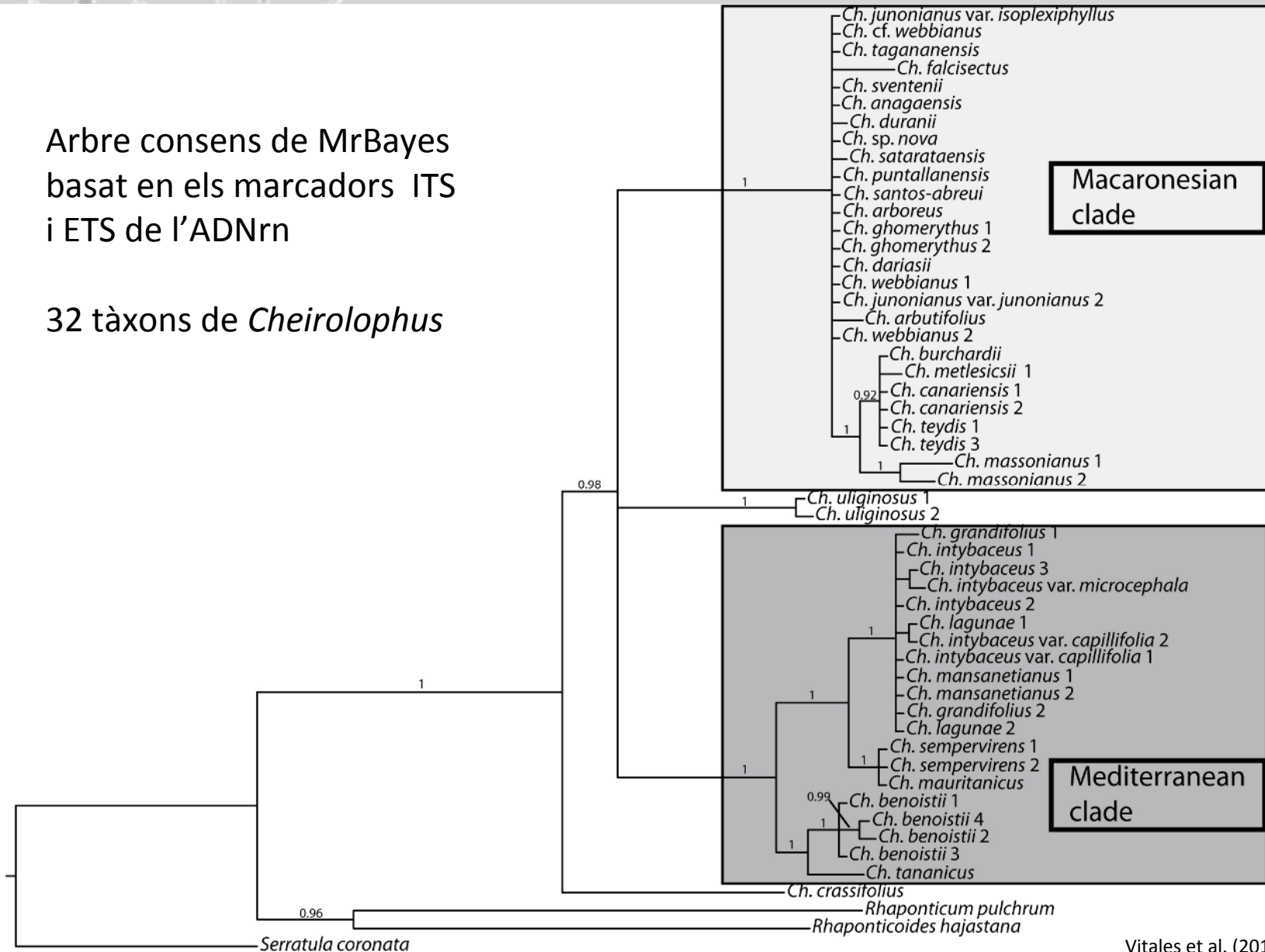
Mètode d'estudi I: la seqüenciació de regions d'ADN

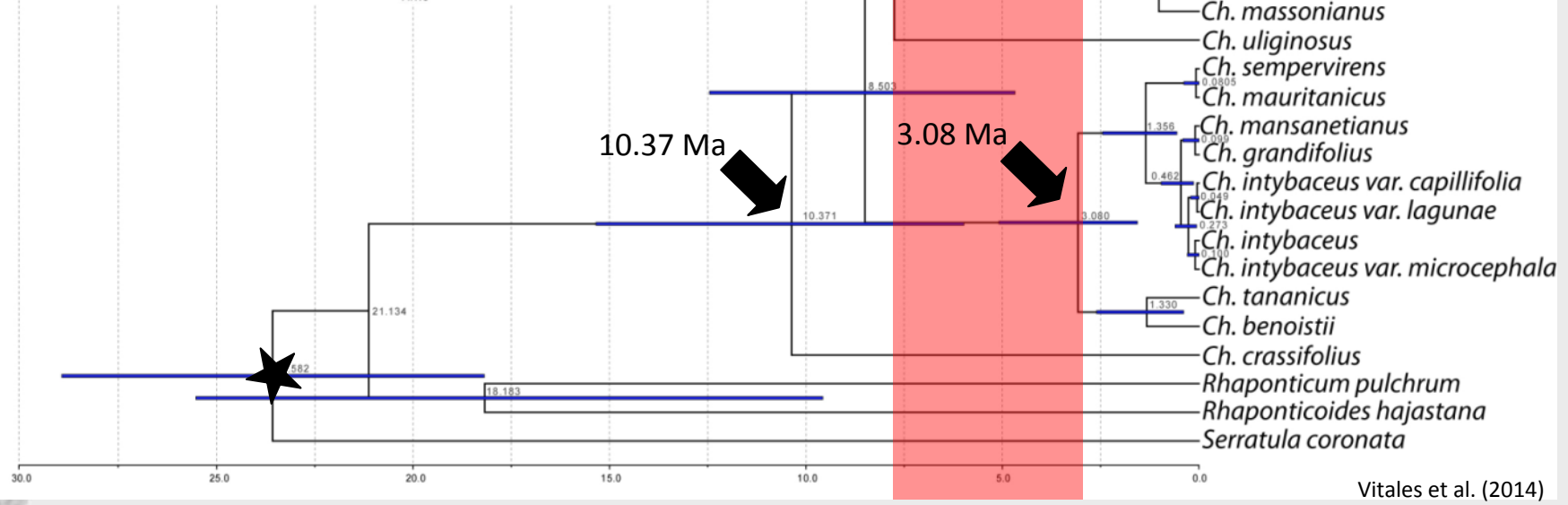
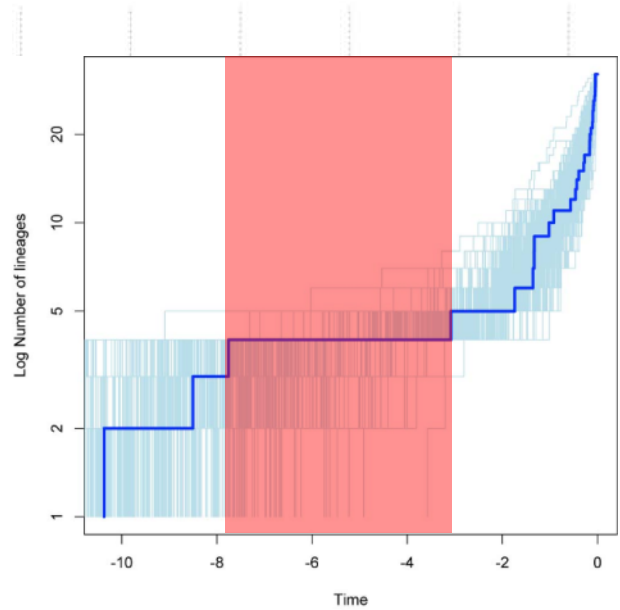
La història evolutiva de *Cheirolophus*: dades de l'ADN ribosòmic nuclear

Arbre consens de MrBayes
basat en els marcadors ITS
i ETS de l'ADNr_n

32 tàxons de *Cheirolophus*

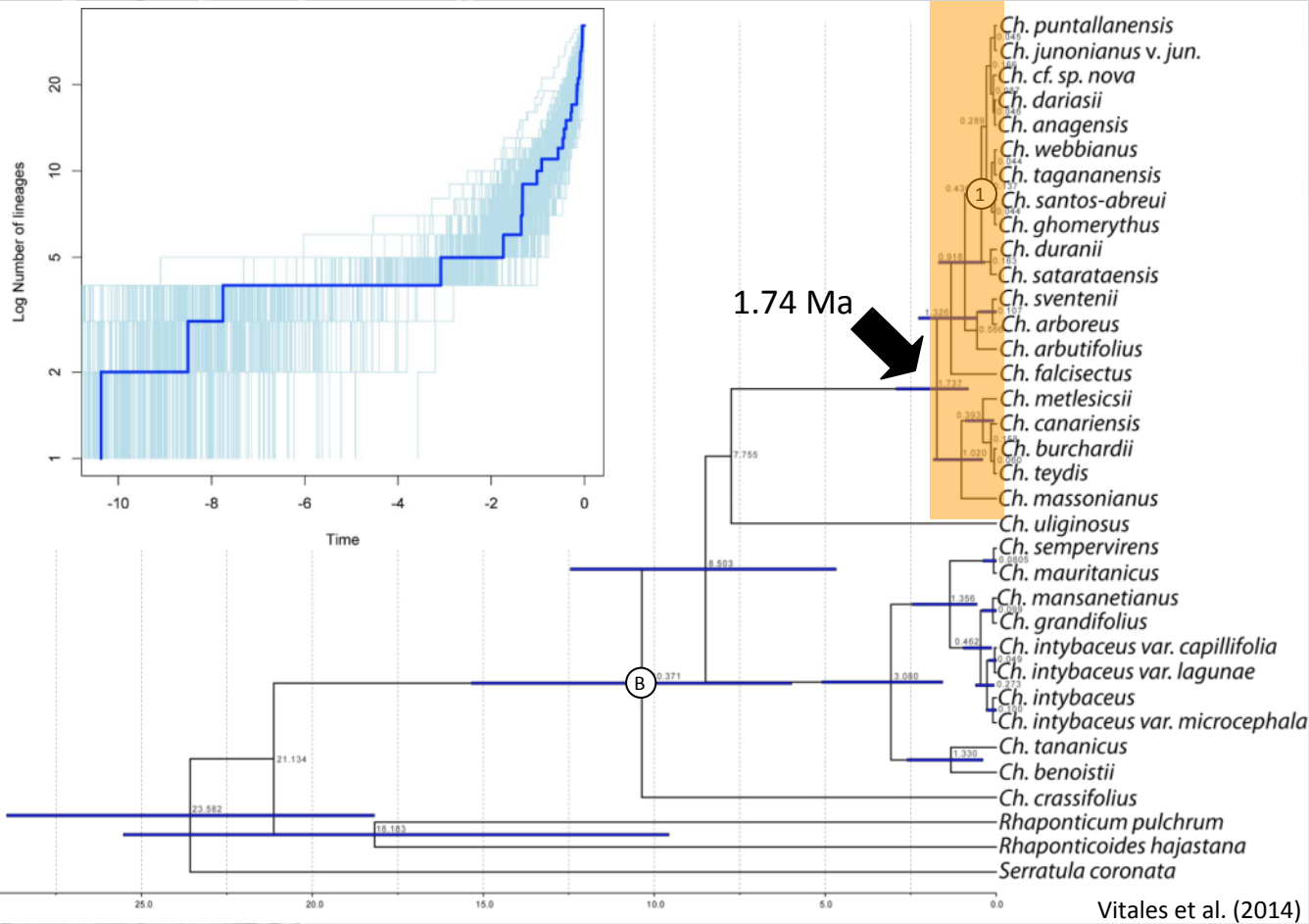
La història evolutiva de *Cheirolophus*: dades de l'ADN ribosòmic nuclear

Vitales et al. (2014)

★ 24.51 Ma; Barres et al. (2013).

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'ADN ribosòmic nuclear

Vitales et al. (2014)

- Taxa de diversificació de les espècies macaronèsiques més alta que a la resta del gènere ($P < 0.05$; Magallon & Sanderson 2001)

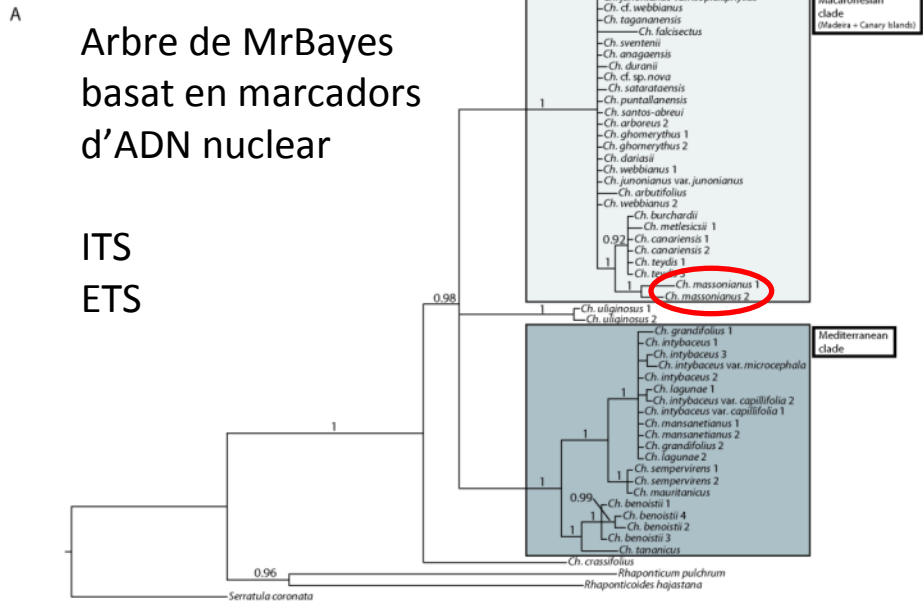
- Medusa (Alfaro et al. 2009) detecta una acceleració significativa de la taxa d'especiació dintre del clade macaronèsic ($rB = 0.00022$ a $r1 = 6.55$)

- Taxa de diversificació del clade macaronèsic:
0.34-2.84 espècies/MY

Una de les radiacions insulars més ràpides mai observades (veure Knøpe et al. 2012)

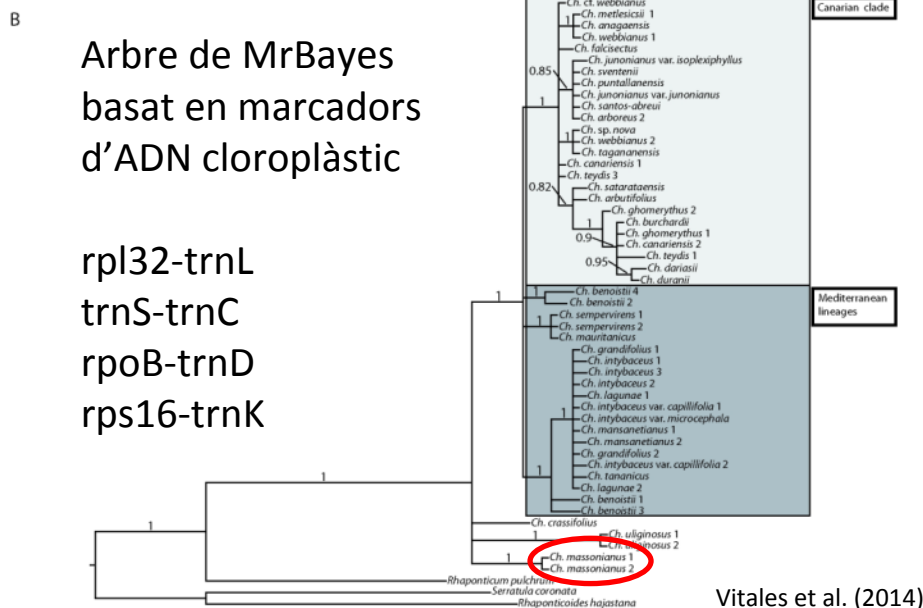
Potser la taxa de diversificació per unitat de superfície més gran de les que es té constància en plantes? ($4.09 \cdot 10^{-5}$ - $3.41 \cdot 10^{-4}$ espècies/MY \cdot km²)

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronesia : incongruències entre l'ADN nuclear i l'ADN cloroplàstic

Forta incongruència entre l'ADN nuclear i cloroplàstic a l'endemisme de Madeira *Ch. massonianus*

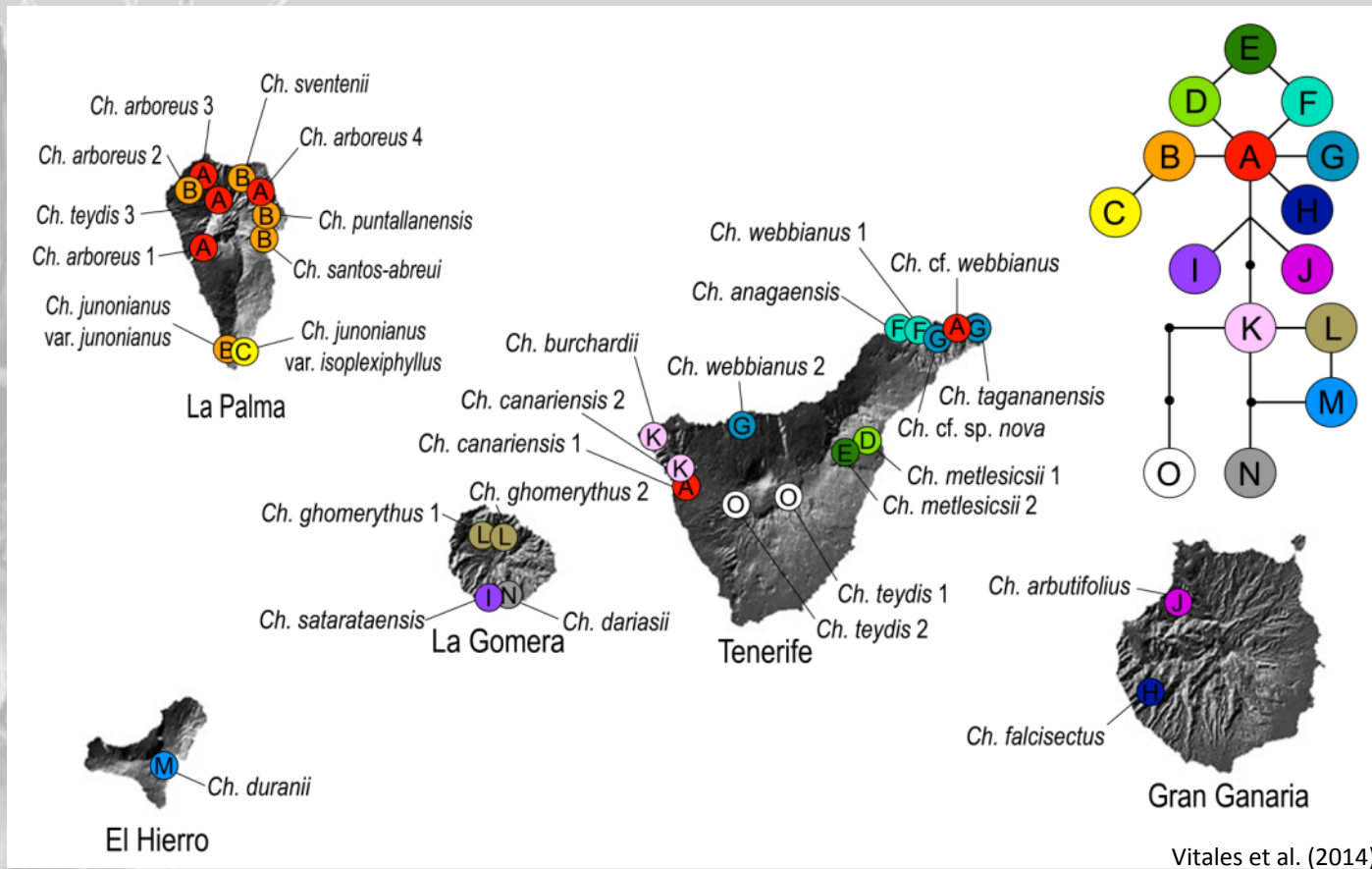
- Dues hipòtesis: **Incomplete lineage sorting vs. hibridació**
 - El senyal del cloroplast és massa antic per a considerar ILS
 - El valor 2C de *Ch. massonianus* (1.44 pg) és intermig entre el de les espècies continentals (1.58 pg) i les canàries (1.38 pg) (Garnatje et al. 2007)

Hipòtesi: hibridació i captura de cloroplast des del continent

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'ADN cloroplàstic

- Quatre regions de cpDNA; 32 poblacions de *Cheirolophus* canaris; 15 haplotips de cpDNA

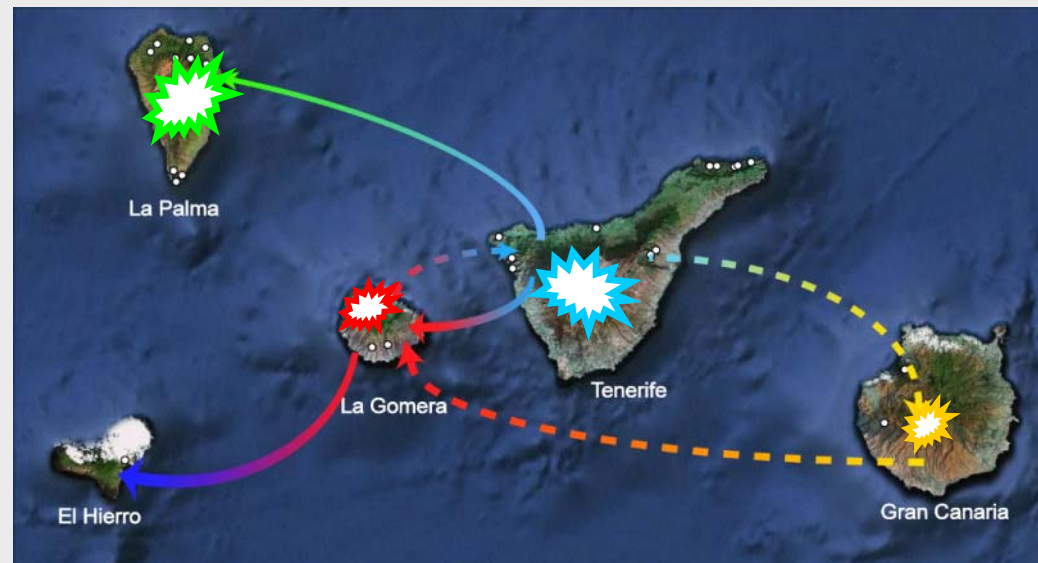
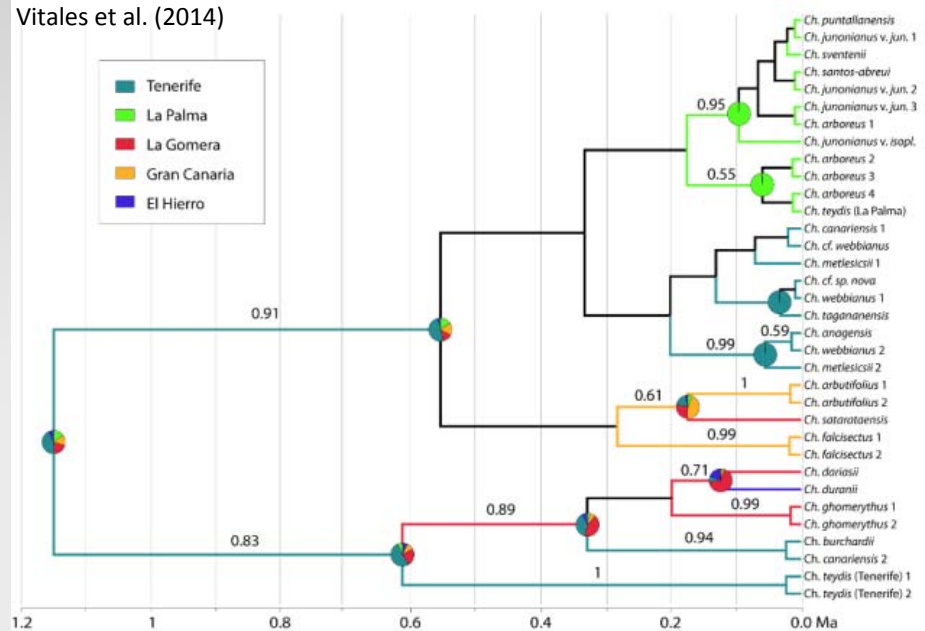
- Nul·la diversitat genètica dintre de les poblacions

- El patró geogràfic clar, només l'haplotip A es troba a dues illes diferents

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'ADN cloroplàstic

- Múltiples mecanismes implicats a la radiació:

- Colonització entre illes
- Al·lopàtria dintre de les illes
- Adaptació ecològica incipient

Mètode d'estudi II: l'anàlisi d'AFLP

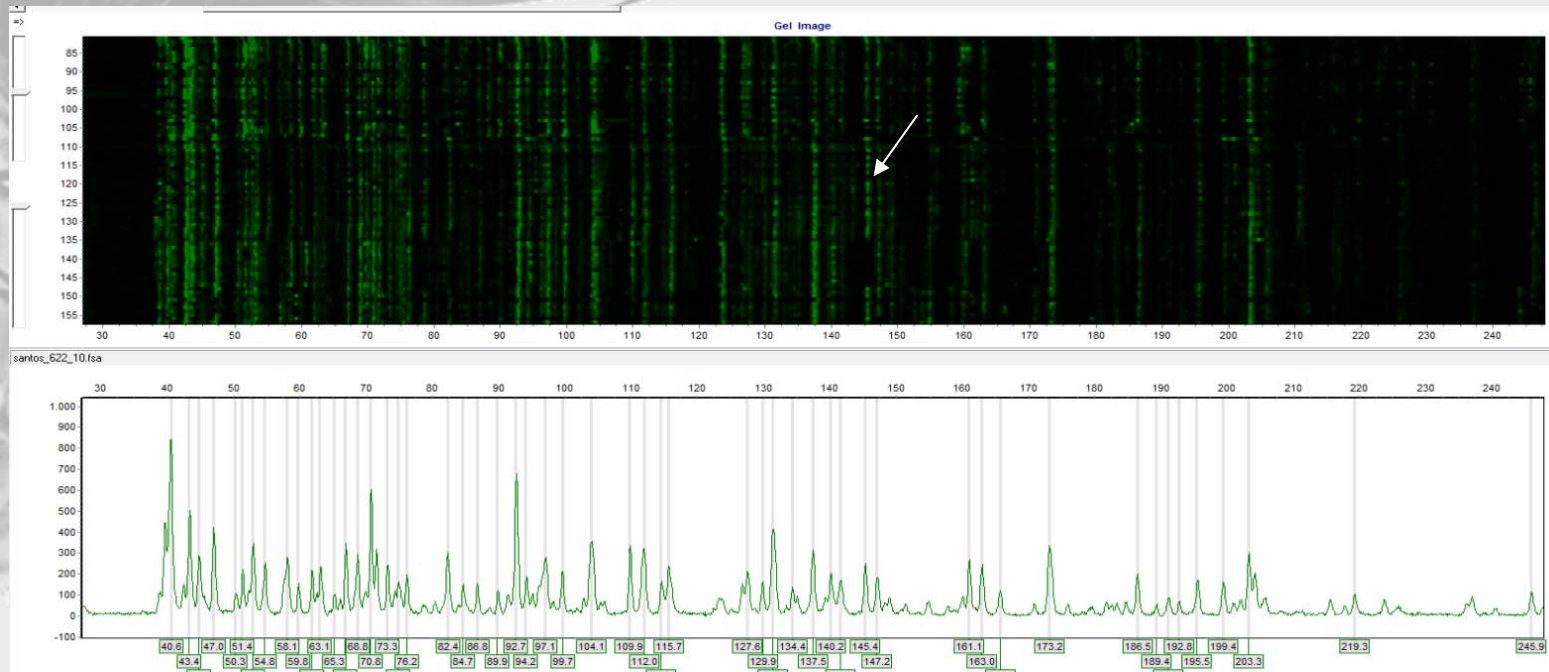
Restricció
+
Lligament

Amplificació
selectiva

Electroforesi i
lectura

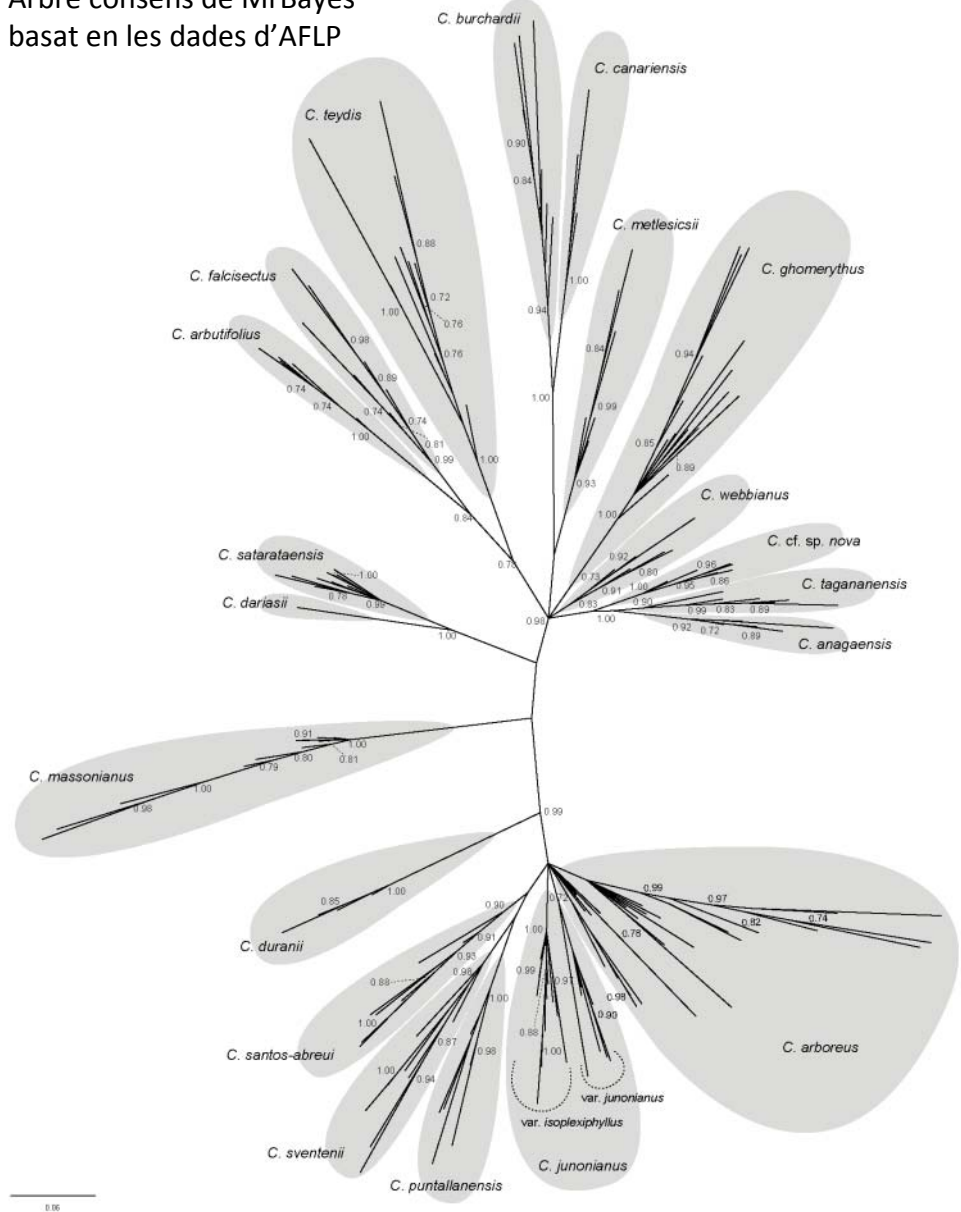

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronesia: dades de l'anàlisi d'AFLP

- 172 individus
- Tres combinacions de primers
- 249 loci d'AFLP

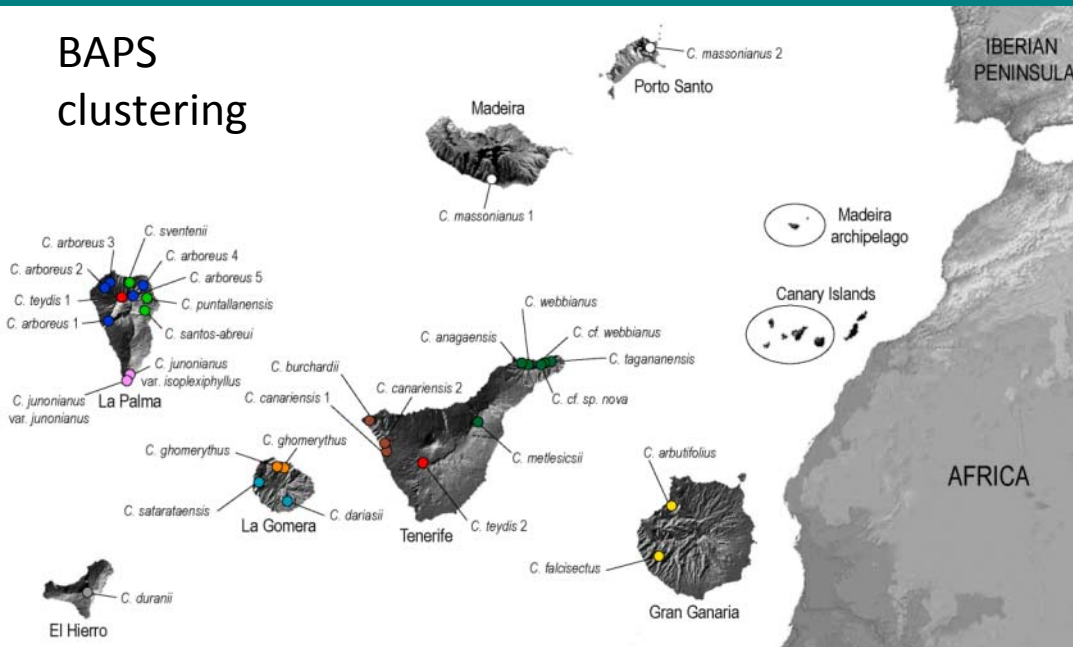
- Diferenciació genètica entre espècies
- Relacions filogenètiques no del tot resoltes
- Arbre amb topologia en forma d'estel: suport a la radiació explosiva

Arbre consens de MrBayes
basat en les dades d'AFLP

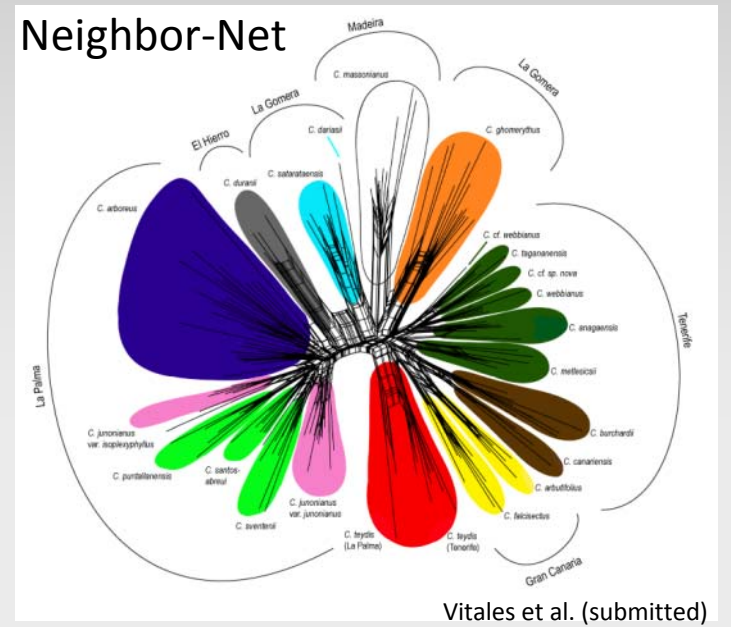

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'anàlisi d'AFLP

BAPS clustering

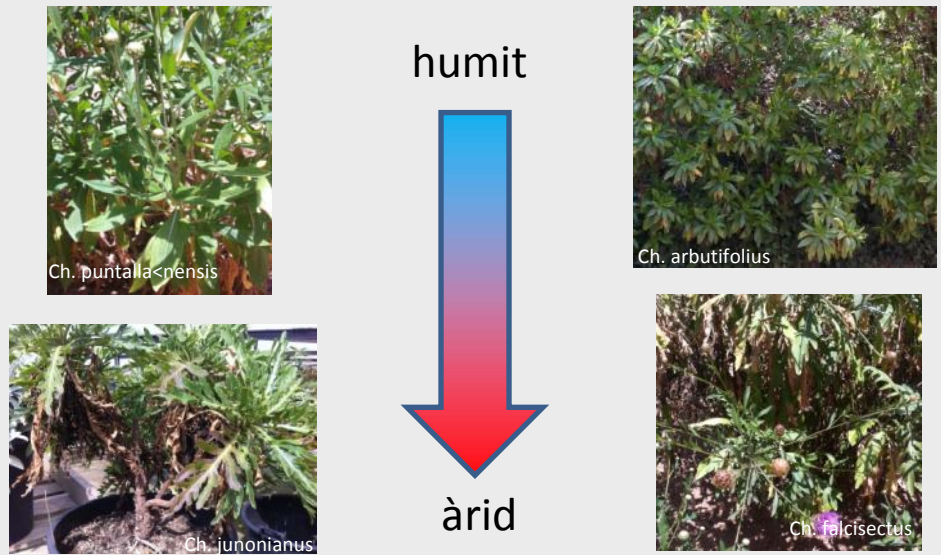

Neighbor-Net

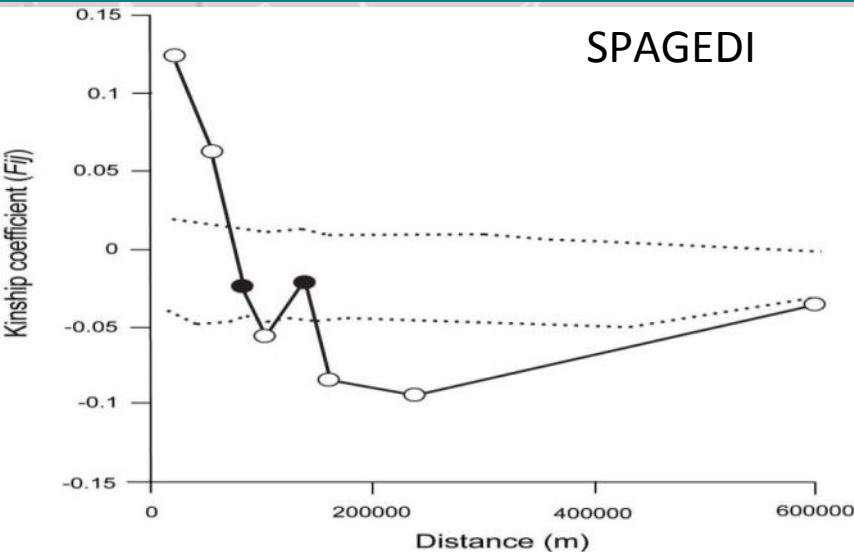

Vitales et al. (submitted)

- Patró geogràfic de diferenciació genètica
- Important paper de l'especiació al·lopàtrica inter-illa i intra-illa
- Evidències de divergència ecològica

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'anàlisi d'AFLP

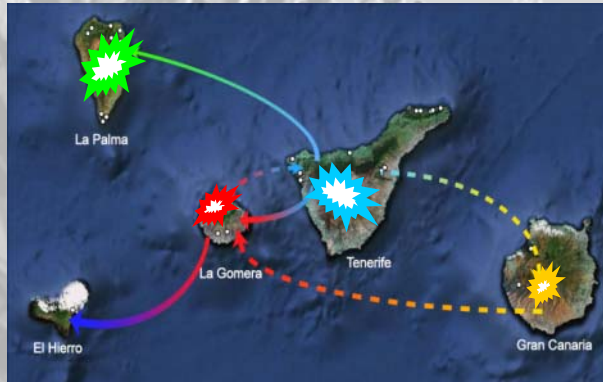

- Fort senyal d'aïllament per distància
- Valors alts en els índex de fragmentació genètica ($DW = 198.9 - 350.8$)
- Valors molt baixos d'heterozigositat dintre de les poblacions (mitjana $H_j = 0.07892$)

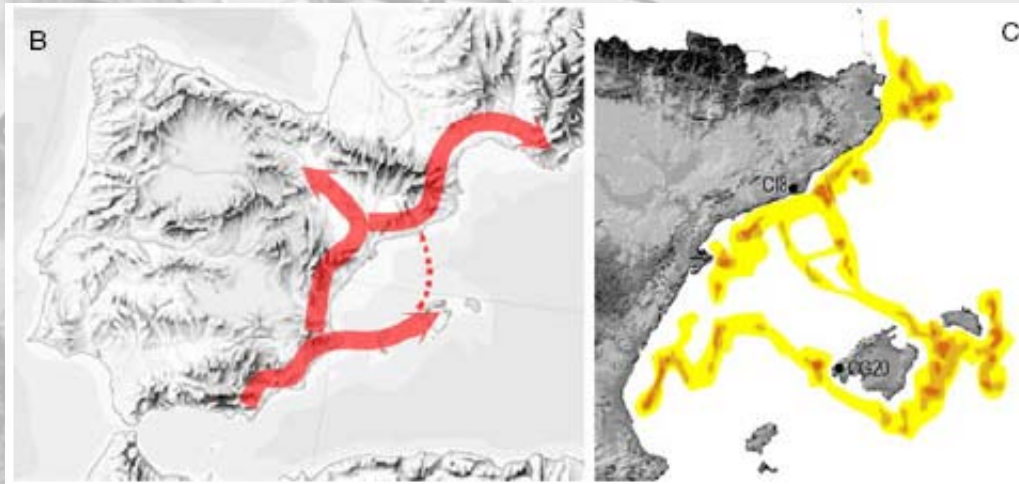

Foto per R. Vilatersana i L. Barres

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'anàlisi d'AFLP

- Múltiples colonitzacions intra-il·les i inter-il·les
- Bona capacitat per a la dispersió a llarga distància de forma esporàdica

Estudi amb AFLP de *Ch. intybaceus*; Garnatje et al. (2012)a

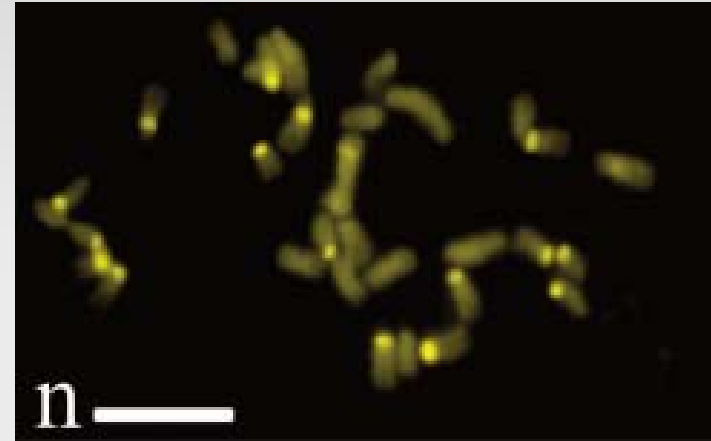

Calonectris diomedea

La radiació de *Cheirolophus* a la Macaronèsia: dades de l'anàlisi d'AFLP

Ch. webbianus

Cromosomes de *Ch. webbianus*; Garnatje et al. (2012)b

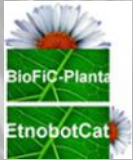
Altres característiques d'aquestes plantes que podrien afavorir l'especiació al·lopàtrica:

- Pseudo-auto-compatibilitat -> Èxit colonitzador
- Origen antic poliploide ($x = 15$) -> Augment de la diversitat genètica

Conclusions

- La diversitat de *Cheirolophus* a la Macaronèsia és el resultat d'una radiació recent i explosiva
- L'especiació al·lopàtrica, l'adaptació ecològica incipient i la hibridació han participat en aquest procés
- La poc probable combinació de i) baixa capacitat de flux gènic juntament amb ii) bona condició per a colonitzacions esporàdiques a llarga distància podria haver facilitat la diversificació de *Cheirolophus*

Gràcies per la vostra atenció!

Els autors del grup EtnoBioFic :

Teresa Garnatje

Jaume Pellicer

Alfredo García

Joan Vallès

Oriane Hidalgo

juntament amb:

Arnaldo Santos-Guerra

Isabel Sanmartín